

2023 111 25 - 1100

२०२३ . ०३ . २५ ११००

N 964

Seat No.

बैठक क्र.

Time : 2 Hours

SOCIAL SCIENCES (73) GEOGRAPHY PAPER-II (M)

वेळ - २ तास

सामाजिक शास्त्रे (७३) भूगोल पेपर-२ (म)

(REVISED COURSE)

Pages - 7

Total Marks : 40

पृष्ठे - ७

एकूण गुण - ४०

सूचना :-

- (1) सर्व प्रश्न/कृती सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) प्रश्न क्रमांक 4(अ) साठी पुरविण्यात आलेल्या भारत नकाशा आराखड्याचा वापर करून तो मुख्य उत्तरपत्रिकेस जोडावा.
- (4) प्रश्न क्रमांक 6(अ) साठी पुरविण्यात आलेल्या आलेख कागदाचा वापर करून ती पुरवणी मुख्य उत्तरपत्रिकेस जोडावी.
- (5) प्रश्नांची उत्तरे लिहिताना नकाशा काढण्यासाठी स्टेन्सिलचा आवश्यक तेथे वापर करण्यास परवानगी आहे.
- (6) प्रश्नांची उत्तरे लिहिताना आवश्यक तेथे आकृत्या/आलेख काढावेत.
- (7) प्रश्नांची उत्तरे निळ्या किंवा काळ्या शाईच्या पेनने लिहावीत.
- (8) आकृत्या, आलेख व नकाशा इत्यादी कार्य करण्यासाठी शिंस पेन्सिल किंवा रंगीत पेन्सिल वापरण्यास हरकत नाही.
- (9) पेन्सिलने लिहिलेली उत्तरे ग्राह्य धरण्यात येणार नाहीत.

1. अचूक पर्याय निवडून विधाने पूर्ण लिहा :

(1) अरबी समुद्रातील लक्षद्वीप बेटे ही ..... आहेत.

- (i) मुख्य भूभागापासून तुटलेला भूभाग
- (ii) प्रवाळ बेटे
- (iii) ज्वालामुखीय बेटे
- (iv) खंडीय बेटे

(2) ब्राझील हा दक्षिण अमेरिका खंडातील ..... लोकसंख्या असलेल्या देशाचे आहे.

- (i) कमी
- (ii) मध्यम
- (iii) अत्यल्प
- (iv) सर्वात जास्त

(3) वस्त्यांचे केंद्रीकरण ..... या प्रमुख बाबींशी निगडित असते.

- (i) समुद्रसान्निध्य
- (ii) मैदानी प्रदेश
- (iii) पाण्याची उपलब्धता
- (iv) हवामान

(4) भारत व ब्राझील या दोन्ही देशांची अर्थव्यवस्था ..... प्रकारची आहे.

- (i) अविकसित
- (ii) विकसित
- (iii) विकसनशील
- (iv) अतिविकसित

2. योग्य जोड्या जुळवा :

4

'अ' गट	'ब' गट
(1) ट्रान्स अ‍ॅमेझोनियन मार्ग	(अ) साग
(2) काटेरी व झुडपी वने	(ब) फुटबॉल
(3) मैदानी प्रदेश	(क) प्रमुख रस्ते मार्ग
(4) ब्राझीलमधील लोकप्रिय खेळ	(ड) खेजडी
	(इ) पंजाब
	(ई) क्रिकेट

3. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

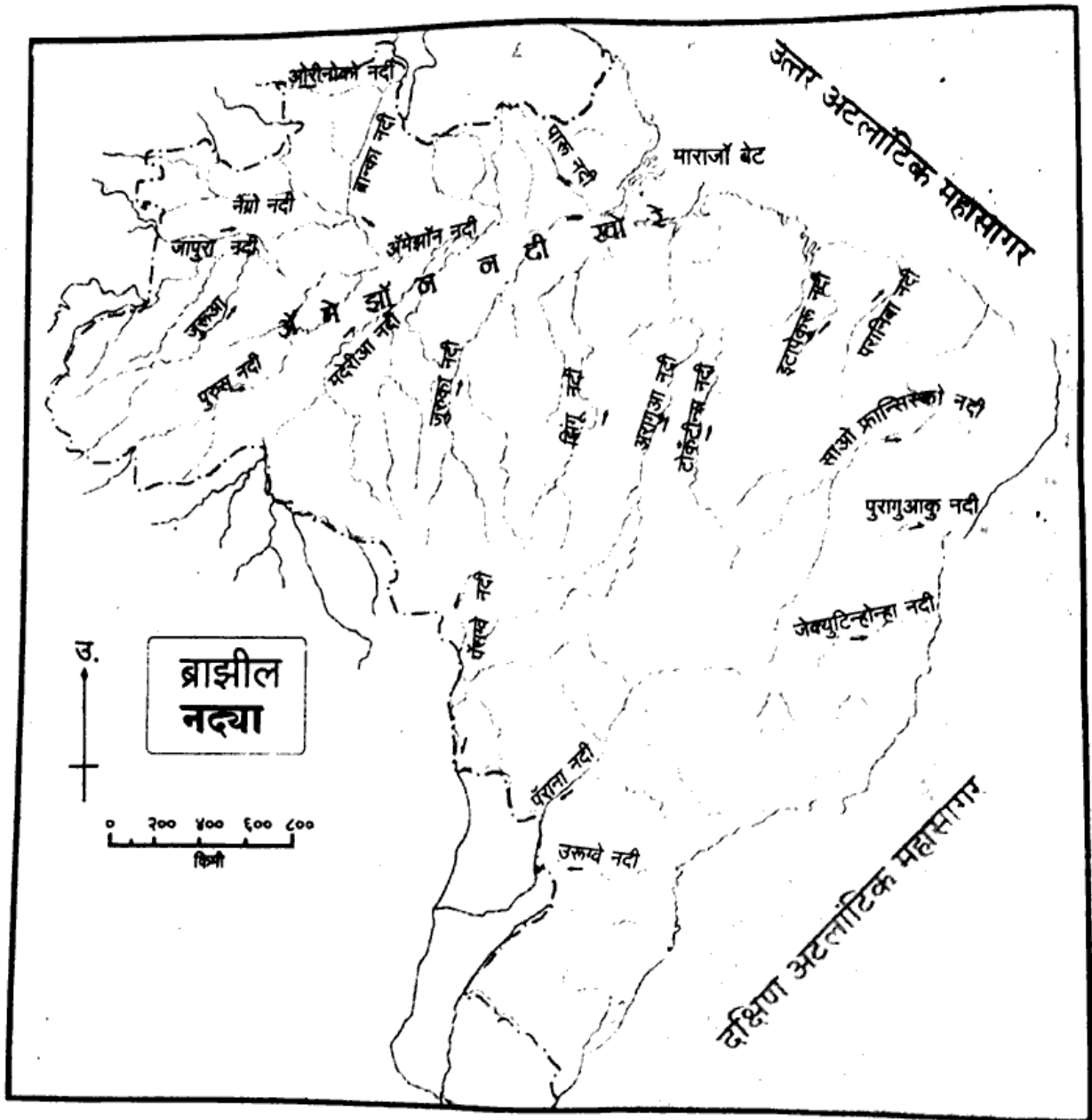
4

- (1) क्षेत्रभेटीसाठी आवश्यक साहित्य
- (2) ब्राझीलची किनारपट्टी
- (3) भारतातील खाणकाम

4. (अ) भारताच्या नकाशा आराखड्यात माहिती भरा व सूची तयार करा (कोणतेही चार) : 4

- (1) केंद्रशासित प्रदेश — दमण
- (2) पश्चिम घाटातील जास्त पर्जन्याचा प्रदेश
- (3) शीत वाळवंट
- (4) उत्तरेकडील जास्त लोकसंख्येची घनता असलेला प्रदेश
- (5) कन्याकुमारी
- (6) चिल्का सरोवर

(आ) खालील ब्राझीलच्या नकाशाचे वाचन करून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा
(कोणतेही चार) :

प्रश्न :

- (1) ब्राझीलमधील प्रमुख नदी कोणती ?
- (2) ब्राझीलमधील मुख्य बेट कोणते ?
- (3) उरुग्वे नदी कोणत्या दिशेकडे वाहते ?
- (4) साओ फ्रान्सिस्को नदी कोणत्या महासागरास येऊन मिळते ?
- (5) उत्तर अटलांटिक महासागराला मिळणाऱ्या कोणत्याही एका नदीचे नाव लिहा.

5/N 964

5. भौगोलिक कारणे लिहा (कोणतेही दोन) :

6

- (1) ब्राझीलमधील लोकवस्तीचे केंद्रीकरण पूर्व किनाऱ्यालगत आढळते.
- (2) ब्राझीलमध्ये पर्यावरणस्नेही पर्यटनाचा अधिक विकास केला जात आहे.
- (3) हिमालयाच्या उंच भागात वनस्पतींची संख्या विरळ आढळते.
- (4) ईशान्य मान्सून वाऱ्यांमुळेही भारतात पाऊस पडतो.

6. (अ) खालील सांख्यिकीय माहितीच्या आधारे साधा स्तंभालेख तयार करा व खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

6

सरासरी आयुर्मान — भारत

वर्ष	सरासरी आयुर्मान
1980	54
1990	58
2000	63
2010	67
2016	68

प्रश्न :

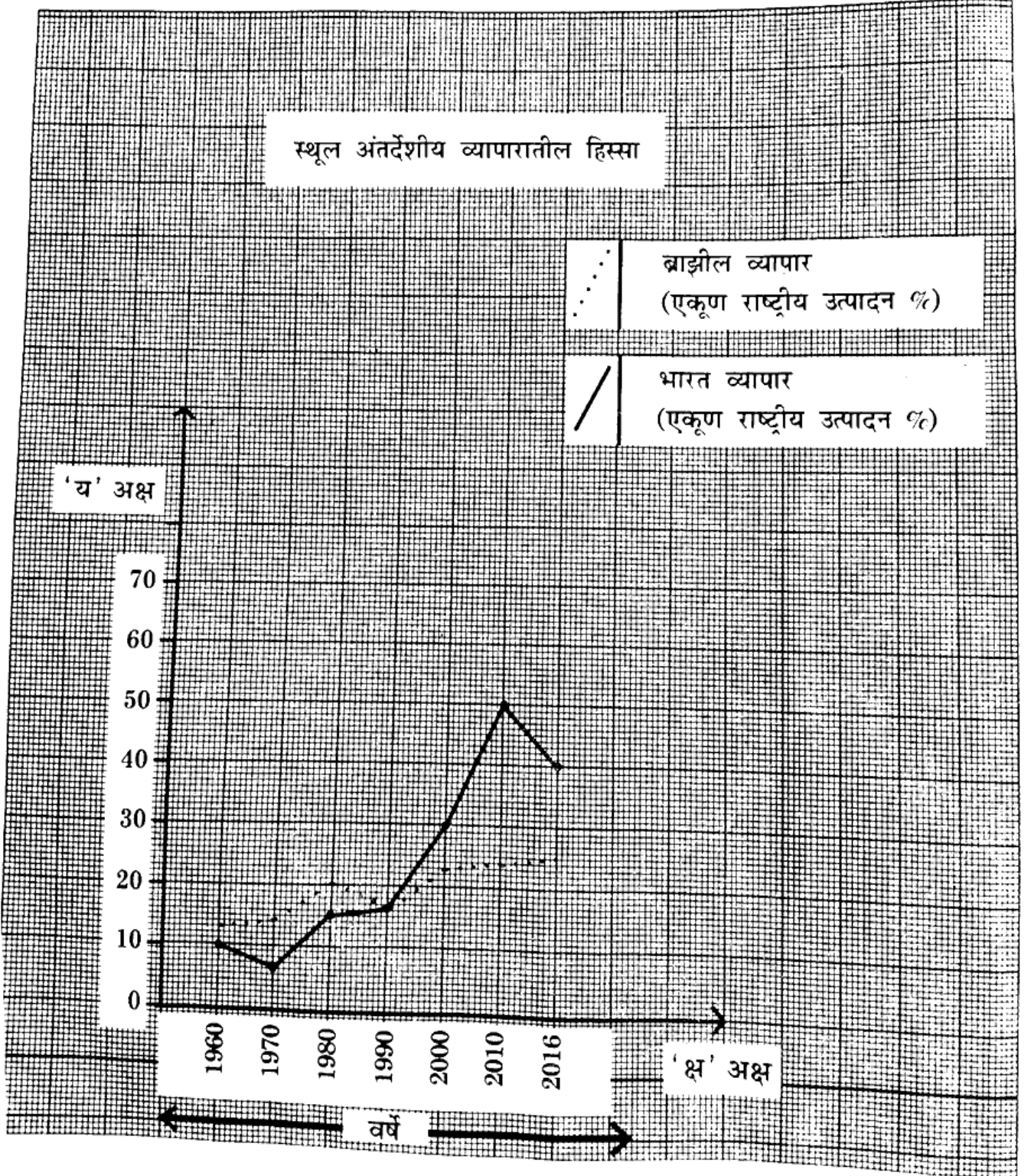
- (1) 1990 मध्ये सरासरी आयुर्मान किती आहे ?
- (2) कोणत्या दोन दशकात सरासरी आयुर्मानात समान वाढ झाली आहे ?
- (3) 1990 ते 2016 या काळात सरासरी आयुर्मानात कितीने वाढ झाली ?

6/N 964

किंवा

(आ) खालील आलेखाचे वाचन करून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

6

7/N 964

प्रश्न :

- (1) वरील आलेखाचा प्रकार कोणता ?
- (2) या आलेखात कोणत्या बाबी दर्शविल्या आहेत ?
- (3) कोणत्या वर्षी एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाची टक्केवारी सारखी आहे ?
- (4) 2010 मध्ये भारताचे एकूण राष्ट्रीय उत्पन्न किती टक्के आहे ?
- (5) 2000 मध्ये कोणत्या देशाचे एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाची टक्केवारी जास्त आहे ?
- (6) 2016 मध्ये भारत व ब्राझील यांच्या एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नात किती टक्क्यांचा फरक आहे ?

7. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

8

- (1) भारत आणि ब्राझील या देशांत नागरीकरणाबाबत तुलनात्मक आढावा घ्या.
- (2) भारताची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
- (3) क्षेत्रभेटी वेळी नदी प्रदूषण होवू नये म्हणून तुम्ही कोणते उपाय सुचवाल ?